

## PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 9/2013 vp

### Hallituksen vuosikertomus 2012

### *Perustuslakivaliokunnalle*

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt hallituksen vuosikertomuksen 2012 (K 13/2013 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että muiden erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön johtaja, talousjohtaja Timo Norbäck ja neuvotteleva virkamies Timo Rivinoja, puolustusministeriö
- suunnittelupäällikkö, kontra-amiraali Kari Takanen ja ylitarkastaja Sanna Forsman, Pääesikunta.

#### VALIOKUNNAN KANNANOTOT

##### *Perustelut*

Puolustusministeriön hallinnonalan toiminnassa korostuivat hallituksen vuosikertomuksen 2012 mukaan lakisääteisten tehtävien ohella hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät kärkihankkeet. Puolustusvoimauudistus, toinen näistä hallinnonalan kärkihankkeista, eteni suunnitellussa aikataulussa. Toisena kärkihankkeena valmisteltiin kansallinen kyberturvallisuusstrategia valtioneuvoston päätöksentekoa varten.

Puolustusvoimien toiminnan tasoa jouduttiin menosäästöistä johtuen madaltamaan edelliseen vuoteen verrattuna lähes kaikilla alueilla, lukuun ottamatta tilannekuvan ylläpitoa, aluevalvontaa ja alueellisen koskemattomuuden turvaamisen valmiutta.

Valiokunta on huolissaan "Suorituskykyinen puolustusjärjestelmä" -vaikuttavuustavoitteen toteuman saamasta arvostuksesta "tydyttävä". Suorituskykyinen puolustusjärjestelmä edellyt-

tää henkilöstö- ja materiaalivoimavarojen sekä infrastruktuurin tasapainon vahvistamista ja vahvaa maanpuolustustahtoa ja on siten varsin laaja ja haastava kokonaisuus. Valiokunta haluaa painottaa, että vaikka vaikuttavuustavoitteen aikajänne on todellisuudessa pitkä, on erityisesti tähän osa-alueeseen panostettava jatkossa määrätietoiseremmin.

Puolustusministeriö antoi hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan linjausten perusteella puolustusvoimille puolustusvoimauudistuksen jatkosuunnittelun perusteet helmikuussa 2012. Hallituksen vuosikertomuksen mukaan puolustusministeriö teki puolustusvoimien esitysten perusteella kesäkuussa 2012 puolustusvoimauudistuksen toimeenpanoa koskevat hallinnolliset päätökset niistä uudelleenjärjestelyistä, jotka eivät edellyttäneet säädösmuutoksia. Asevelvollisuuden kehittämiseen ja puolustusvoimauudistukseen liittyvien säädös-

hankkeiden valmistelu etenivät asiantuntijalausuntojen mukaan suunnitellulla tavalla.

Valiokunta pitää olennaisena puolustusministeriön tavoitetta varmistaa, että vuoden 2012 uuden turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjaukset mahdollistavat 2020-luvulla tarvittavan puolustuskyvyn kehittämisen. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon VNS 6/2012 vp mukaan seuraavan hallituksen arvioitavaksi jää, millaisia mahdollisuuksia on vastata puolustushallinnon esittämään lisäresurssitarpeeseen ja sen vaikutukseen valitussa puolustusratkaisussa pitäytymiseen. Puolustuksen valintojen tarkastelu on parhailaan meneillään parlamentaarisessa selvitystyöryhmässä.

Valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan puolustusvoimauudistuksella pyritään sellaisiin sodan ja rauhan ajan puolustusvoimien rakenteisiin, että rauhan ajan organisaatiolla on edellytykset tuottaa sodan ajan joukot kustannustehokkaalla tavalla. Uudistuksen toimeenpanovaihe käynnistyi kesäkuussa 2012 puolustusministeriön tekemien hallinnollisten päätösten ja uudistuksen toimeenpanosta antaman ohjaukskirjeen pohjalta. Puolustusvoimien komentaja teki hallinnolliset päätökset toimivaltansa kuuluvista puolustusvoimauudistuksen uudelleenjärjestelyistä ja vahvisti eri organisaatioiden kokoonpanot sekä puolustusvoimien henkilöstökokoonpanon luonnoksen vuodelle 2015. Valiokunta pitää tärkeänä, että puolustusvoimauudistuksessa on pysytty suunnitellussa aikataulussa ja että hyvän työnantajan menettelytapoja on sovellettu virastojen muutostilanteissa ja niitä suunniteltaessa.

Puolustusvoimien toiminnan madallettu toiminnan taso näkyi käytännössä erityisesti maastoharjoitusten, alus- ja lentotoiminnan sekä kertausharjoitusmäärien vähenemisenä. Puolustusvaliokunta pitää huolestuttavana, että toiminnan taso oli riittämätön niin joukkojen suorituskyvyn rakentamisen kuin ylläpidonkin kannalta.

Valiokunta on huolestunut myös kehityksestä, jossa puolustusmateriaalihankinnoista on jouduttu siirtämään määrärahaa toimintamenoihin. Valiokunta haluaakin painottaa, että riittä-

vän ennaltaehkäisy- ja puolustuskyvyn varmistamiseksi puolustushallinto pyrkii määrätietoisesti saavuttamaan puolustusbudjettiin tasapainon, jossa allokoidaan kolmannes määrärahoista materiaaliseen valmiuteen, kolmannes henkilöstömenoihin ja kolmannes muihin toimintamenoihin.

Puolustusvoimat ylläpiti strategisen ja operatiivisen ennakkoarvioituksen, puolustus suunnittelun sekä oikea-aikaisen ja ennakoivan päätöksenteon mahdollistavan tilannekuvan. Alueellisen koskemattomuuden valvonnan ja turvaamisen suorituskyky pidettiin valmiusvaatimusten mukaisena. Suorituskykyjen kehittämisen painopiste oli ilmapuolustuksen, kaukovaikuttamiskyvyn ja valvontakyvyn kehittämisessä. Valiokunta pitää tärkeänä, että huolimatta puolustusvoimien menoleikkauksista edellä mainittuihin toimintoihin löydetään riittävästi resursseja rahoituskehyksen sisältä.

Puolustusvoimat tuki muita viranomaisia antamalla virka-apua ja toteuttamalla muita virka-apuun rinnasteisia tukitehtäviä yhteensä noin 470 kertaa. Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen, jossa määritellään kokonaisturvallisuuden käsite ja siihen liittyvät muut keskeiset käsitteet sekä täsmennetään hallinnonalojen vastuita kokonaisturvallisuuden osa-alueista. Kansallinen kyberturvallisuusstrategia valmisteltiin valtioneuvoston päätettäväksi. Valiokunta pitää tärkeänä kokonaisturvallisuuden kehittämistä yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa.

Hallituksen vuosikertomuksen mukaan sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin osallistuminen on tukenut puolustuskyvyn kehittämistä. Valiokunta pitää tärkeänä, että sotilaallisen kriisinhallinnan joukkojen kehittäminen ja ylläpitäminen tapahtuu osana puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämistä ja puolustusvoimien kehittämisohjelmia.

### **Lausunto**

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

*että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jussi Niinistö /ps	Mikko Savola /kesk
vpj.	Seppo Kääriäinen /kesk	Ismo Soukola /ps
jäs.	Pekka Haavisto /vihr	Pauliina Viitamies /sd
	Timo Heinonen /kok	Tuula Väättäinen /sd
	Esko Kurvinen /kok	Jyrki Yrttiaho /vr
	Tuula Peltonen /sd	vjäs. Jukka Kärnä /sd
	Eero Reijonen /kesk	Tom Packalén /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Martelius.